

Ба 4187

45129

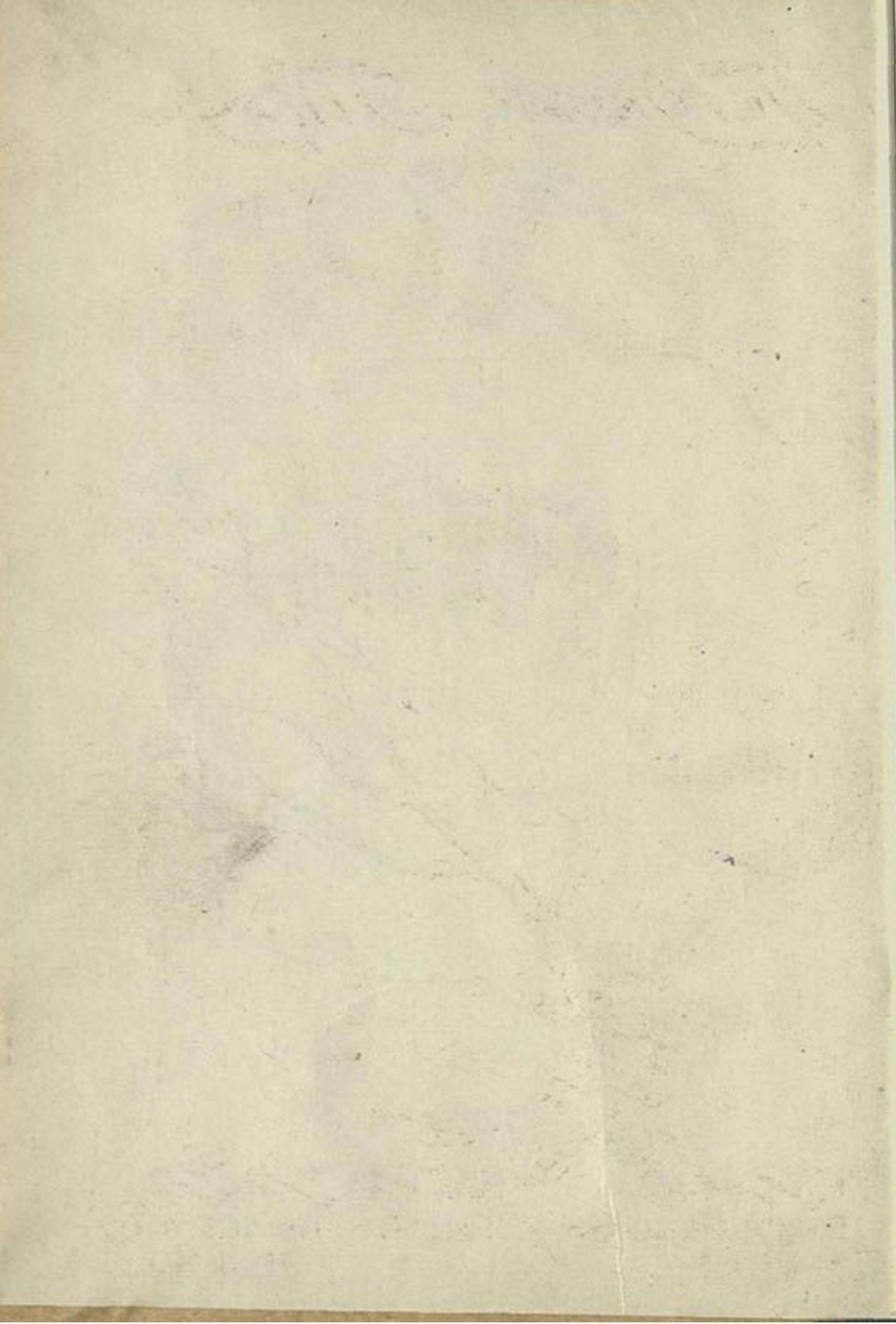

Паўлюк Трус

ВЕТРЫ

Буйныя

Взржаўнае Выдавецтва Беларусі
МЕНСК 1927

Ба 4187

Не выдается
на дом.

ПАЎЛЮК ТРУС

„ВЕТРЫ БУЙНЫЯ“

Ба 4187

Дел. архив

1994 г.

114935

№ 8. 45729

19 $\frac{16}{IX}$ 30 р.

Беларускае Дзяржаўнае Выдавецтва
М Е Н С К — 1927

Нацыянальная
бібліятэка
Беларусі

25. 04. 2009

БДВ № 257.

Галоўлітбел № 25181.

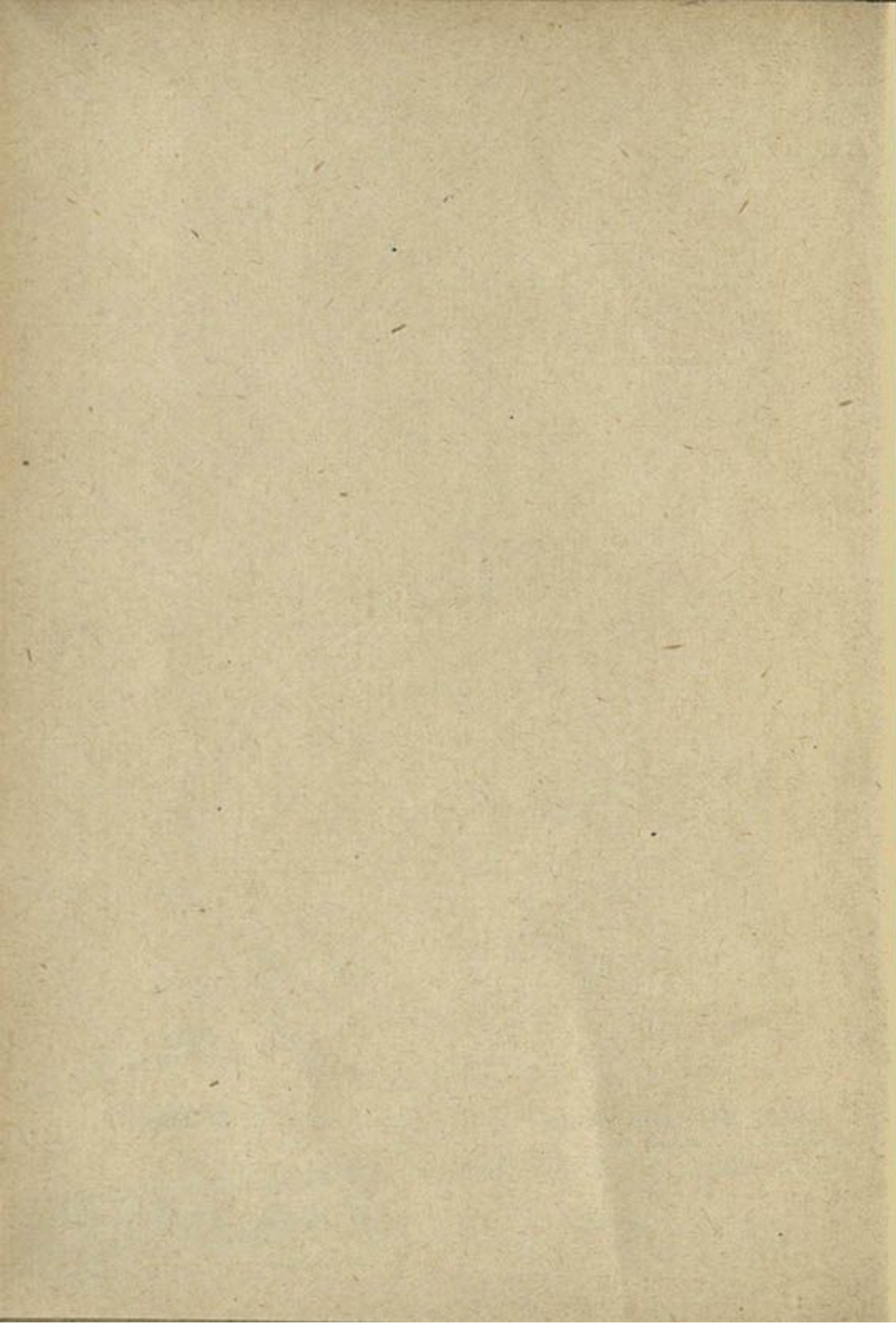
1-ая дзярж. друк. Заказ № 134. У ліку 2.000 экз.

ПОГАЦЕНО

2596

25 ' 2009

I

ПРАЙДУ ШЛЯХІ...

Прайду шляхі, шляхі ў завях
І сьцежкі кветкамі спаўю!..
Хай ветры буйныя разьвеюць
У песьнях моладасьць маю!..

Як ветры буйныя з-за гаю
Ў прасторах думы разьнясуць—
Тады я ўсё, што ў сэрцы маю,
Аддам за жыцьце і красу!..

Аддам усё, чым сэрца плача,
Дастану сэрца й падару,
Бо я людзей яшчэ ня бачыў,
Каб так любілі Беларусь!

Хай пэрлы дум маіх суцешыць
Яе валос чарнявы шоўк!..
Я выйду, выйду на паўмежак,
Я выйду з тымі—з кім прышоў!..

Прайду шляхі, шляхі ў завях
І сьцежкі краскамі спаўю...
Хай ветры буйныя разьвеюць
У песьнях моладасьць маю!

ВЕЮЦЬ ВЕТРЫ...

Веюць ветры, ветравіньне,
З поля на даліну...
Выйду ў вечар, вечар сіні
Вее багавіньнем!..

Выйду ў вечар за дуброву,
Стану пад калінай.
Ці ня ўмые мае бровы
Поглядам дзяўчына.

Ці ня ўмые мае скроні
Кволы цьвет таполяў,
Што лісьцём услалі гоні,
Дываном—у полі.

А над лесам ды над борам
Плывуць шляхам гусі...
Песьня коціцца ў прасторы,
Замірае ў лузе.

Ой, ды коціцца на ўзвышшы
Водгук разьвітання.
Вербы журацца ў зацішку,
Крыюцца туманам.

Застануцца успаміны,
Як у сонным лузе.
Вы кружылі над далінай,
Гусі, мае гусі!..

Дык бывайце!..
А з прадвесья
Там, ля тэй каліны,
Вас сустрэну сваёй песьняй,
Песьняй-веснаплыньню!..

Веюць ветры, ветравіньне,
З поля на даліну...
Выйду ўвечар, вечар сіні
Вее багавіньнем!..

1924 г.

ОЙ, ПАЙДУ...

Ой, пайду ў далячынь за сяло,—
Там, дзе жыта шуміць на паўмежку,
Там, дзе ў вішнях сяло расьцьвіло,
Завіваюцца кветкамі сьцежкі.

Падзіўлюся, як жнеі пяюць,
Засьпяваю і сам пра раздольле.
Ветры буйныя песьню маю
Разьнясуць па шырокаму полю!..

Ветры буйныя песьню вясны
Разьнясуць па зялёнай даліне.
Будзе гай на гары гаманіць,
Будзе плакаць у лузе каліна.

Пазьбіраю я сьлёзы-расу
І рассыплю у песьні крышталі,—
Тады ўбачыш ты радасьць і сум,
Як жыцьцё у няспыненых хвалях.

Ой, пайду ў далячынь за сяло,—
Там, дзе жыта шуміць на паўмежку,
Там, дзе ў вішнях сяло расьцьвіло,
Завіваюцца кветкамі сьцежкі!..

1925 г.

Супроць цячэння вады
Зможа толькі жывое па-
плыць.

М. Багдановіч.

* * *

Жыцьцё—глыбінь!..
На глыбіні
Ты бачыш
Цёмны свой адбітак,
Зялёнай цінаю
Пакрыты;
Яго нясуць
У бурах дні!..
Нясуць...
І крышаць на кускі;
І точаць гніль,
Як хвалі мора...
Цалуюць вобраз
Твой з дакорам

У ветрах
Буйныя пяскі...
.
Цалуйце-ж, хвалі,
Дно і гніль,
Крышэце ў бурах
Няжывое!..
Яго разьвеюць
Заўтра дні
Шырока-пеністым
Прыбоем!..

10-V—26 г.

ОЙ, НЯ ЯСНАГА СОКАЛА КРЫЛЬЛЕ...

Ой, ня яснага сокала
крыльле,—

Праімчаліся дні-сонцавеі...

Мае вочы журбу утапілі

У кляновай, пажоўклай лістве.

Праімчаліся дні

сонцавеі,

І гаі адцьвілі, адзьвінелі...

Ветры буйныя сум паразьвеялі,

Як туман залаты па вясне!

І гаі адцьвілі,

адзьвінелі,

Ціха журацца ў лісьці асеньнім...

Плачуць сосны ў нямым задуменьні,

А пад соснамі ў ветразі сьцені.

Ціха журацца ў лісьці
асеньнім

Саламяныя, шэрыя вёскі...
Зацьвілі, завіліся ў дасені
Маіх песень лісты і пялёсткі.

Саламяныя шэрыя
вёскі

Ой, ды просіньню восіні зьліты...
А ў душы кармазынавы росквіт,
Як і сьцежкі зарой апавіты!..

Ой, ня яснага сокала
крыльле,—

Праімчаліся дні-сонцавеі...
Мае вочы журбу утапілі
У клянова-пунсовай лістве...

1924 г.

ЗАВІЛІСЯ СЬЦЕЖКІ...

Завіліся сьцежкі
(сьцежкі ў журавінах)...
Над вадою ветры
спавілі прастор...

.
Зацьвілі на травах
скроні ў ветрасіні;
зацьвілі увосень
пад усьмешкай зор...

Над вадою вербы
асыпаюць лісьце,
асыпаюць ў хвалі
пацеркі брусніц...

Плачуць і сьмяюцца
вочы ў жоўталісьці...

Патанулі ў песнях
маладосьці дні.

Патанулі ў высі
жураўлі над ярам,
Задрамалі ў полі,
ў полі ветракі...

Я для Беларусі,
любай Беларусі,
З вечно-сьветлых думак
ды паўю вянкi.

Я рассыплю думы
ў залатыя руні...
Хай разьвеюць думы
буйныя вятры!

Хай пачуюць людзі,
як галосаць струны,—
Мо' пазнаюць самі,
чым жыцьцё дарыць.

.
Завіліся сьцежкі
(сьцежкі ў журавінах)...

Над вадою ветры
спавілі прастор...

.
Зацьвілі на травах
Скроні ў ветрасіні,
Зацьвілі увосень
Пад усьмешкай зор!..

1925 г.

КОЦІЦЦА... КОЦІЦЦА...

Коціца... коціца
туман па гары;
Ой, ды ў полі коціца
туман па даліне...

.

І шуміць над соснамі
ў зялёным бары,—
Зялёнага дубу,
дубу верхавіньне...

Крыюцца... крыюцца
наквецьцю палі;
над вадою хіляцца
ў золаце рабіны...

І лятуць над возерам
ў вырай жураўлі,

дылятуць над Нёманам
ў прочкі на чужыну.

Журацца... журацца
ў верасьні сады...
Сьцелюцца кужалем
кволяя пялёсткі!..

І ня моўкнуць струны
ў сэрцы маладым...
І зьбіраюць думы
залатую россып!..

Сыплюцца... сыплюцца
пацеркі вады;
патанулі ў шэрані
шоўкавыя руні...

А лісты пажоўклыя
спавілі сьляды,—
Каб зьвінелі голасна
майго сэрца струны.

pa 4187

Коціцца... коціцца
туман па гары,—
ды з-пад яру коціцца
туман на вазёры...

Я прышоў на ростані
кветкі падарыць
Беларусі мілай
ў сьветла-сініх зорах!

1926 г.

НАД ВОЗЕРАМ.

Возера дрэмле...
Вербы зялёныя
стан пахілілі
на сонную гладзь,
ў постаці ціхай,
пад ночы апонаю,
сны старажытнасьці сьняць.

Ўдовы-бярозы
сваімі каралямі
горда глядзяцца
ў люстэрка вады,
зьяюць крыштальнымі,
дзіўнымі хвалямі;
сьцелюць на воду
адбіткі-сьляды.

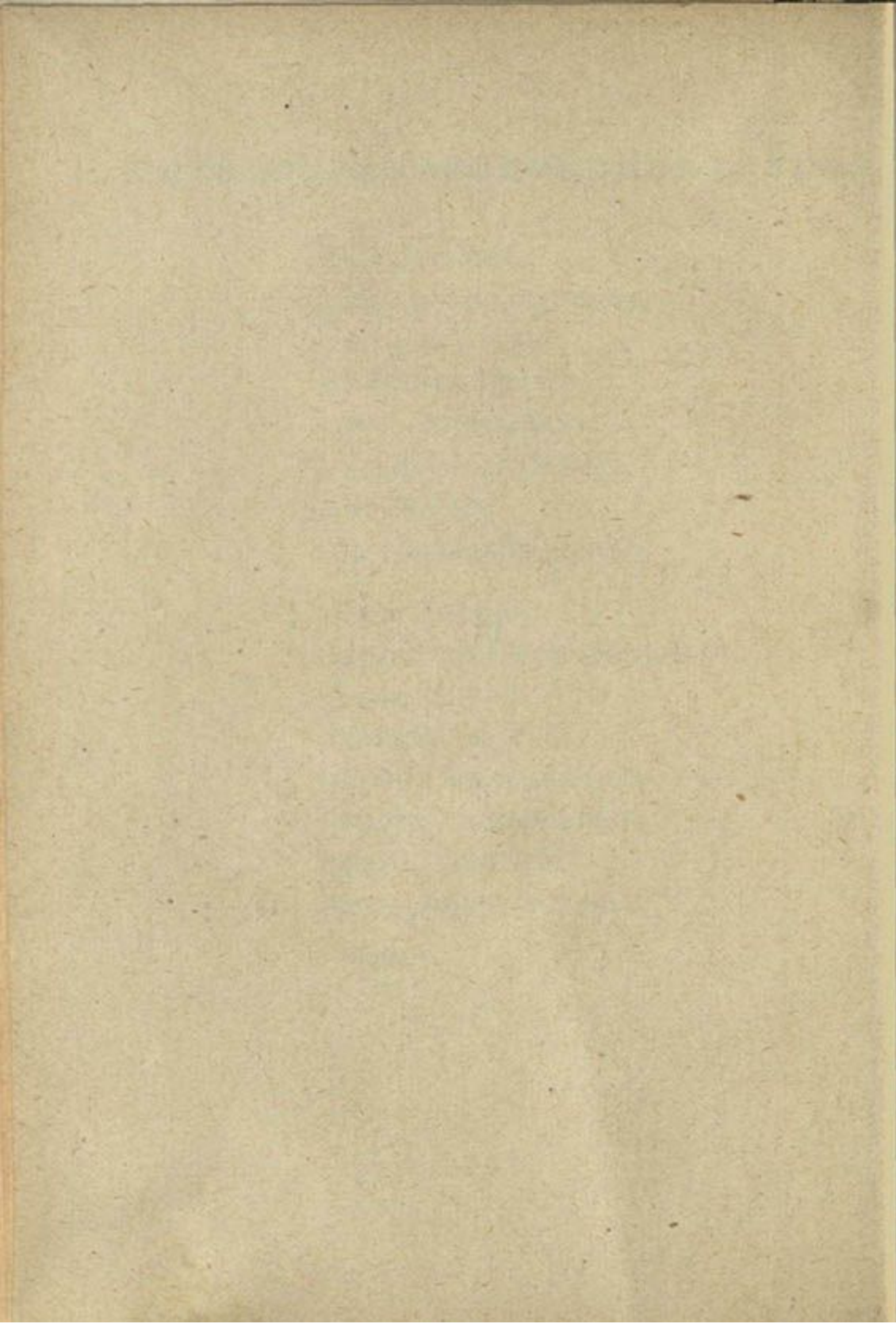

Месяц-юнак,
круглаліцы, бялявы,
поглядам ніжа
вазёрную глыб,
косі спусьціўшы
на ўдумныя зьявы,
ціха плыве
над разлогам сяліб.

Зоры гараць
па-над возерам вольным,
човен цалуе
спакойную сінь,
плаўна калышыцца
ўзмахам павольным,
будзіць нямую,
застыўшую плынь.

1923 г.

II

А ў ПАЛЁХ, ПАЛЁХ...

А ў палёх, палёх
Ды быльнэг палэг,
Зацьвілі сады
Цьветам-шэраньню...

.

І ў далёкі край,
За Дунай, Дунай,
Над сялом плывуць
Гусі шэрыя!

„Ой, куды, куды вы,
Ды шэрыя гусі...
Ці-ж няма вады вам
Тут на Беларусі?

Ці-ж няма крыніц вам
Ў любай Беларусі!..

Ой куды, куды вы,
Ды шэрыя гусі?..“

Ой, лугі, лугі!..
На лугах стагі
Пад дажджом стаяць
Ў цьвеце восені...

.
І шуміць майдан,
Па гары туман
Ды плыве на яр,
Стыне ў просіні.

Ой, чаму ў туманах
Горка плача восень..
Мо' каб сэрца рана
Ў радасьць завілося?

Мо' каб сэрца—радасьць,
Сэрца ў журавінах
Акрапіла раны
У лісты ў нізінах?..

Ой, лясы... лясы!..
Сосны—звон красы—
На вазёрны шум
Сыплюць інеем...

.
За вакном, вакном
Ў залаты вянок
Завіваюць сум
Росы сінія!

Ды лісты павянуць
На вазёрах сініх...
І заплача сэрца
Ў кволай ветрасіні.

.
Ой, заплачуць рана
Скроні ў ветравіньні,
Як лісты завянуць
На вазёрах сініх...

Ці-ж ня ты, ня ты,
Як цьвілі лісты,

Спавіла мой шлях
Цьвет-усьмешкаю?..

Повен сьветлых дум
Я ў жыцьцё іду,
Я іду з жыцьцём
Сваёй сьцежкаю!..

Па-над сьцежкай зоры
(Зоры над крыніцай),
І ў вачох дакоры,
А ў душы суніцы!..

А ў душы мажоры...
І цьвітуць брусніцы,
І сьмяюцца зоры,
Зоры над крыніцай.

А ў палёх, палёх
Жоўты ліст палёг.
Зацьвілі сады
Цьветам-шэраньню...

.

На чужыну-край,
За Дунай, Дунай,
Ды пывуць ключом
Гусі шэрыя!..

„Ой, куды, куды вы,
Ды шэрыя гусі...
Ці-ж няма вады вам
Тут на Беларусі?..

Ці-ж няма крыніц вам
Ў любай Беларусі!
Ой, куды, куды вы,
Гускі, мае гусі?“

.

1926 г.

В Я С Н А

Вясна!.. Вясна!..
У цьвеце нівы...
Цьвітуць асмуглыя сады;
Кіпучай радасьці прылівы
Хвалююць сэрца пералівам
Ў грудзёх вяснова-маладых!..

І п'ю я ў моладасьці мілай
Кілішкі поўныя да дна,—
Што мне ў маленстве падарыла
Чароўна-сьветлая вясна.

Яна сустрэла мяне рана
З дарамі ласкавай зары,
Як сонца плавала ў тумане,
Ды сосны плакалі ў бары.

Яна сустрэла мяне ў полі
З вянкамі чараў і надзей,
Дзе песьні буйныя на волі
Свабодна веялі з грудзей...

Вясна ў цвьятку!..
Цьвітуць парэчкі,
Цьвіце язьмін на дне душы!..
Гаі альховыя над рэчкай
Сьмяюцца й журацца ў цішы.

А там у ярах пры даліне
У вішнях тонуць хутары,—
Дзе сьпевы кволаю вятрыньню
Калышуць змрок—вячэрні іней—
Плывуць спакойна з-пад гары.

І ловіць сэрца ў заміраньні
Акорды жыцця цераз край:
„Гара высокая ў тумане,
А пад гарой зялёны гай“...

Узыдзе месяц над курганам
Ў вянках прыгожасьці і чар,
І ўзорам тонкім, дамаатканым
Засьцэле ў просіні абшар.

Рассыпле пацеркі з прыполу,
Заўе карункі на расе,—
Дзе вербы хіляцца да долу
Ў сваёй чаруючай красе.

А песьня коціцца далінай
Ў акордах поўных пачуцьця!..
І ў сэрцы родзіць успаміны
Былых аповесьцяй жыцьця!..

Бы ў казках сьветлага дзяцінства,
Жывыя вобразы ўстаюць... . . .

.
У вішнях вёска... На гасьцінцы
Чуваць начлежнікі пяюць...

А там ў тумане за гарою
Званок далёка празьвініць,
І ціха зноў... Па-над ракою,

Як вольны табар пры агні,
Сядзяць у сьвітках саматканых
Малыя хлопцы. Ё тья дні
Цьвіла фантазія півоняй,
Было так весела ўсягды,—
Таму вы й мілы мне сягонья,
Мае дзіцячыя гады!..

Так мілы,
Сэрцу дарагія
Дзіцячых сноў
Былыя дні.

Як сьведкі,
Вобразы жывыя
Ё красе
Паўночнай цішыні,
Вы ўстаіце перада мною
На сьцежках
Сьветлае вясны...
Шумяць дзе ё полі
Тры сасны;

Каб адпачыць
Я мог душою.

І там, дзе плакаў я ці мала
І выпіў боль душы да дна,—
Хачу, каб вечна красавала
Прыгожа-сьветлая вясна.

Вясна!.. Вясна!..
У цьвеце нівы,
Цьвітуць над возерам сады.
Шырокай радасьці прылівы
Хвалююць сэрца пералівам
Ў грудзёх вяснова-маладых!..

26-VII—26 г.
Дараўка.

* * *

Люблю жніво!..
Прастор шырокі,
Дзе ў межах
Шэпчуць каласы...
Дзе сьпевы коцяцца далёка
На ўзмор'і гордае красы!..

Дзе сьпевы коцяцца і тонуць,
Няйначай хвалі ў цішыні,
Пад гул калёс,
Пад гул і тоны
Калышуць сон далячыні.

Люблю прастор!..
Дзе ў цьвеце зоры
На кроплях буйнае расы
Снуюць чароўныя узоры
І вышываюць паясы.

А там ў зацішку на майдане,
Дзе вербы ў квецені маўчаць,
Да долу хіляцца ў тумане
Нямыя постаці дзяўчат.

Да долу гнуцца...
І пад гаем,
Ў красе вячэрняй цішыні,
Акорды песень заміраюць
І струны сэрца закранаюць
На дне душэўнай глыбіні.

На дне, дзе жыцьцем захаваны
Людзкае мудрасьці ключы,
Каб сэрца ўвосень,
Рана, рана,
Будзіла-б песьняй далячынь.

Дзе на чайнох
Асеньніх кросен,
Як тонуць ў золаце сады,
Каб сэрца ў радасьць завілося
Ў грудзёх задорна-маладых!..

Люблю жніво!..
Прастор шырокі,
Дзе ў межах
Звоняць каласы,
Дзе сьпевы коцяцца далёка
На ўзмор'і гордае красы!..

1925 г.

У П О Л І .

Ў карунках даль...
Над возерам так ярка!..
Ў зялёнай цьвецені
Купаюцца сады...
Пад рогат-сьмех
Задорна-малады
На ўзмахі вёсел
Коціцца жняярка.

І дрэмле шыр
У квецені зары,
Колосьсе хіліцца
Пад кволаю вятрыньню...
Як ветракі
Асмуглыя ў даліне,
Плывуць спакойна
Крыльле з-за гары,

Плывуць у яр...
Мігаюцца...
І тонуць...
Няйначай цёмныя
Над рэчкаю чаўны,
Дзе на грудзёх
Чароўнае вясны,
Крыніцы звонкія
Пад вербамі гамоняць;
Дзе ветры буйныя
Так веюць на майдан,
Цалуюць повеем
Мурожныя пракосы;
Дзе ніжа пацеркі,
Як залатыя сьлёзы,—
Расінкі чыстыя
Туман!..
Над возерам
І ў стройнай постаці,
Пад кроплямі расы,
Стан разгінаецца
Над просіньню

Калосьсяў.
А пад гарой,
Пры слупавой дарозе,
Разьбітай ліраю
Скрыпяць даўно вазы...

.

Жанчына йдзе
У блізкае сяло...
На пальцах кроў,
Расхлістаныя грудзі...
Ідзе дарогаю,
Вачыма блудзіць,
Руку кастлявую
Ўздымае над чалом.
Паволі хрысьціцца...
Прадзе усьмешкай дол...
У соннай млявасьці
Зьнімае з плеч калыску.
А сонца коціцца
Над гаем нізка, нізка,
І вербы журацца
Ў зацішку над вадой.

І вось спынілася...
Дае мне „добры вечар“,
Ў задумнай постаці
Садзіцца ля мяжы,
І цяжкі ўздых
Зрываецца з душы...
Яна сядзіць...
І думае аб нечым...

Сядзіць адна...
А ў межах каласы
На прошве зелені
Ткуць дзіўныя узоры...
Да долу хіляцца,
Хвалююцца, як мора,
Пад пацалункамі
Вячэрняе красы...

.
Нямая сьцень
Снуецца з-пад брывей;
Ляглі на твар
Глыбокія маршчыны—

Жывыя вобразы,
Што гэтая жанчына
Пазнала сьвет...
Пазнала ў ім людзей!..

Пазнала ўсё!..
І там, дзе ветры веюць,
Сустрэла ў радасьці
Прыгожую вясну...
Каб хоць яшчэ
Сягонья ўспамянуць
Былыя дні,
Што адцьвілі ў завях.

Яна глядзіць...
А вочы, як агні,
Цярэбязь чорную
Касу ў тумане...
Пад кволай золкасьцю,
У ветрах на майдане
Сваю душу
Мне хочуць расчыніць.
Бо там, на дне,

На самай глыбіні,
Сьляды глыбокія
Прамылі жыцьця хвалі,
Адбілі сьцень вачэй,
Як у крышталі,
Адбілі вобразы
І пройдзеныя дні.

А я маўчу...
Зрываю каласы,
Ўглядаюся у твар,
Так поўны задуменьня!..
Яна ўстае...
І на пясок-каменьне
З-пад скроняў коцяцца
Дзьве буйныя сьлязы...

.

Пайшла ў сяло...
А пры грудзёх дзіця,
Шукае пазухі
Сухотнымі рукамі,
Дзе пад лахмоцьцямі

Ляжыць на сэрцы камень,
Пакрышаны на жвір
Прыбоямі жыцьця.

Мінае яр...
Хаваецца за ўзгор'ем...
Ідзе дарогаю
Квяцістае вясны...
І толькі постаці,
Як ў беразе чаўны,
Спакойна плаваюць
Ў жытнёвым моры.

Ды сьпевы поўняць даль...
Над возерам так ярка!..
Ў зяленай цьвецені
Купаюцца сады.
Пад рогат-сьмех,
Задорна-малады
На ўзмахі вёсел
Коціцца жняярка...

23-VII—1926 г.

Дараўка.

С А С Н А

I

... Дзе лозы ніцыя ў тумане
Журбу выплаквалі да дна,
Там адзінока на кургане
Стаяла стромкая сасна.

І ў тонкай шэрані галінаў,
Пад лёгкі повеі-ветравінь,
Я песьні казкі і быліны
Вякоў няспыненых лавіў.

Аб гэтых песьнях і былінах
Шумела кволае гальлё...
Калі жыцьцё танула ў ціне
Ды сьцені слаліся ў палёх.

Бывала ў вечар смугла-сіні
Расою ўпоіцца сасна,
Павеюць ветры па даліне
І закалышыцца яна.

Тады пасыплюцца брусніцы,—
Сьлязінкі ў сонную крышталь.
Ў дасэнях-тасьмах лазы ніцай
Застыне ў возеры вада.

І там... На дне... Цьвілі лілеі...
У багне вечнасьці, яны
Цьвілі і вянулі на глеі,
Як вянуць кветкі да вясны...

.

II

Стаяў курган па-над ракою,
На ім высокая сасна
Хістала буйнай галавою,
Аб нечым думала яна.

Калі-ж над водамі пярсьцёнкам
Ўзыходзіў месяц малады, —
Тады глядзелася сасонка
Ў люстэрка сіняе вады.

Глядзела ў смутным задуменьні,
Аб шчасьці марыла на дне...
А вочы плакалі ў адценьні,
Блукалі вобразам у сьне.

Ды хвалі ў рогаце гульлівым,
Ў гульлівым посьвісьце яны
Кацілі вольна ў пералівах
Журбу адвечную сасны.

А ўвосень—сінь... Калі над гаем
Ў апошняй песьні верхалін
Краса вяргіняй адцьвітае
Ды смутак сочыцца ў далі;

Калі лісьцё пасьцэле долу
Узор марознага вакна,—
Тады ў раздум'і невясёлым
Гайдала гольямі сасна.

І ў гэтай песьні адцьвітання
Ўсё-ж водгук радасьці зьвінеў,
Хоць ўсё жывое у тумане,
Ў тумане вечным патане.

Усё цвіце... І адцьвітае...
Тане на дно... Плыве са дна!..
Таму й галінамі хістае
У смутку й радасьці сасна...

.

III

... Дзе лозы ніцыя ў тумане
 Журбу выплаквалі да дна,
 Там адзінока на кургане
 Расла зялёная сасна.

Расла і гнулася ў тумане
 Забытай кветкаю адна!..
 Ніхто ў асеньнім адцвітаньні
 Яе сьпеў-водгульля ня знаў!..
 І толькі помню вось адно я..
 Як тухлі зоры над гарой,—
 Сьпявалі ўвечар пад сасною
 Сьляпы жабрак з павадыром.
 Стаяў жабрак... І пад крысою
 Жывыя струны закранаў,
 Яны зьвінелі пад рукою,
 А ў лузе вецер з асакою,
 Да долу вербы нагінаў.

Глядзелі ў даль сьляпыя вочы,
Шукалі вобмацкам далін,
Шукалі шчасьця апаўночы
У песьнях-повеях калін.

І ўспомніў дзед...

— Хоць гора многа,

Чаго-ж так рана за сялом

Майго жыцьця шляхі-дарогі

Пяском у ветрах замяло?

Чаго так рана ў сэрцы чулым

Зьвініць апошняя струна?

Яшчэ яна не ўскалыхнула

Маёй душы, глыбіні—дна!..

Яшчэ ня пройдзены дарогі,

А ўжо на дне маёй душы

Краса пунсовая разлогаў

Туманам-золкасьцю імжыць!..

Так думаў дзед... І ў срэбра—росы

Пажоўклых кветак і травы

З вачэй цяклі брусніцы-сьлёзы,

І там на ростанях бярозы

Хісталі вецьцем, як жывым...

IV

Табе дару сваю я ліру,
Ідзі дарогаю у сьвет!..
На дне жыцьця, ў прадоньні жвіру
Ты ўбачыш сьлёзы на траве.

Ты ўбачыш сьцені!.. Гэта людзі
Зьбіраюць сьлёзы у прыпол,
Пакуль іх песьня не разбудзіць,
Не раскалыша цемень—дол!..

Ідзі!.. І ў сэрцы тваім вечна,
Хай водгук радасьці зьвініць!..
Сказаў апошняе увечар,
Сказаў... І вочы зачыніў...

Адцень паслалася на скроні,
Замоўклі струны...
І ў цішы

на ўлоньні вольнага аблонья
З сасною вецер варажыў.

Ішлі гады... Танулі ў вечнасьць...
Плыло аджыўшае на дно...
І толькі ў радасьці аб нечым
Зьвінела песьня пад сасной.

А ў полі кветкі адцвіталі...
Адны ўзыходзілі гусьцей.
Ой, песьня, песьня дарагая,
Ў душы ты век не адцвіцеш!..

Не адцвіцеш і не завянеш!
І толькі ўвечары адна,
Журыцца будзе на кургане
У жоўтацвечені сасна

Ды адцвіце ў красе асеньняй...
Пажоўкне ў шэрані-імгле.
А песьня—ў сэрцы пакаленьняў,
У красе пунцовай яе сьлед!..

Люты 1925 г.

З ПОЭМЫ „ЦЫГАНКА“

I

Маўчала ноч па-над палянай,
Зялёны гай не гаманіў...
Няйначай ў снім акіяне
Над рэчкай месяц плыў і плыў.

Ў ружова-мутным футарале
Яго сузорысты вянок
Буйныя пацеркі-каралі
Каціў на жвірыстае дно...

.....

Маўчала дно... Пад багавіньнем
Адвечнай цемені глыбінь
Яшчэ зары пунсова-сіняй
Ня ўспела чырванью адбіць!..

І толькі ў золкасьці даліны,
Над чаркай соннае вады
Снаваў прыгожую тканіну
З прадонья. месяц залаты.

Маўчала возера ў тумане,
Ды вербы плакалі ў цішы,
На дне сінеючае твані
Лілеі вецер варушыў.

Яны гайдаліся паволі,
Гайдалі цёмную глыбінь.
Бы ў полі, стромкія таполі,
Гайдаюць стан пад ветравінь.

А там, над морам аксаміту,
Каціўся песень пераліў.
Журбою ночы апавіты
Драмалі ў шэрані палі.

І ў тоне песень жыватворчых
Я чуў разгульнае жыцьцё,
Аб ім у лузе, апаўночы
Шумела ў беразе трысьцё!

.

Ой, песьні!.. Песьні-веснаплыні...
Маёй душы зялёнацвет!..
Па ўлоньні цьмянае даліны
Крыніцай сочыцца ў сьвет!..

Вы з кветак-ружаў сонцавею
Ўяце вянок жывых былін
Пад ветра-буйныя павевы,
Пад гоман сонечных калін!..

Бурлівым подыхам прадвесня
Вы сны калышаце нізін.
Даўно я вас акорды-песьні
У зрэбнай радасьці насіў.

Яшчэ з маленства, як ніколі,
Мне матка зычыла сьпяваць,—
Калі трымала на прыполе
У сьпелай постаці жніва!..

А ў полі, полі красавалі
Красою-цвётам васількі.
Ды ў лузе гусьлі заміралі
Пад кволым шэпатам ракіт.

Я доўга слухаў, як далёка
Танула водгульле ў бары.
Душа ў бяскрайнасьці глыбокай
Ўспрымала матчыны дары.

Таму ў сузор'і сенажаці,
Як тухне прозалаць зары,—
Люблю касынкі завіваці
Каліне сочнай на гары.

Люблю я ноч на сенакосе,
У срэбрацьвецені кусты,
Як радасьць звонкую ўвосень,
Хоць долу сьцелюцца лісты.

Люблю на водарных пракосах
Журбу душы закалыхаць,—
Калі заўецца ў сініх росах
Травы мурожнай павіха,

Калі зара цьвіце над гаем,
А буйны вецер ля ракі
Ў зацішку вербы нагінае,
Гайдае мора асакі.

II

Маўчала ноч у цьвеце долу,
Зялёны гай не гаманіў...
Успомніў сёньня мімаволі
Цябе ў разгульнасьці вясёлай, —
Цыганскі табар пры агні!..

Гарыць агонь... На сьвежым сене
Сядзяць маўкліва цыганы...
Ў вачох адбітак задуменья,
Аб нечым думаюць яны.

Глядзіш... На тварах загарэлых
Сьяды глыбокія маршчын
Ўздываюць погляд горда-сьмелы...

.

А там, за табарам, у змроку
Мігае постаць цыгана;
Ў тумане сінім недалёка
Зьвініць мінорная струна.

Зьвініць... І ў гаі замірае,
Калыша водгульле ў душы...
— Чаму цыганка маладая,
Ня прыдзе мне паваражыць?..

Чаму у лузе, апаўночы,
Як зоры ў цемені, на дне,
Яе прадоністыя вочы
Журбы ня высяюць ва мне?

Няўжо надзей маіх півоні
Завялі ў інеі густым,
І буду заўтра, як сягонья,
Зьбіраць пажоўкляя лісты?!

І буду ў полі, пры даліне,
Красу цыганкі ўспамінаць,
Чаму пад месяц смугла-сіні
Ня выйдзе з табару яна?!

Чаму за табарам вясёлым
Ня бачу постаці ў імгле?
І толькі там, пад сіньню кволай,
З расою стыне яе сьлед...

Была цыганка Марыула,
Мяне пакінула яна...
І сэрца, поўнае разгулу,
Крыніцай сочыцца да дна.

Ў грудзёх хвалюецца адвага,
Хвалюе буйну галаву...
І ён, упоены развагай,
Схіліўся ў думках на траву.

Шумелі вербы над вадою,
З-за хмараў месяц выплываў.
Сядзеў цыган... І між сабою
Пад подых ветру разважаў.

І доўга, доўга ў сэрцы чулым,
Пад чорнай сьвіткаю, на дне,
Прыгожы вобраз Марыулы
Сьмяяўся ціха, як у сьне.

Маўчала ноч... Драмалі нівы...
І толькі ў зелены кустоў
Танула ў хвалях пералівах
Стальное бразганьне падкоў,

Ды коняй звонкае іржаньне,
Пад небам вольнай шырыні,
Парою дзе-ні-дзе ў тумане
Ў туманых далях празьвініць.

І ціха зноў... Трымцяць даліны...
Ракіты водар напайў.
І плачуць сінім верхавіньнем
Ў зялёнацьвецені гаі.

Ужо даўно ў тумане волкім
Над ярам месяц патануў.
Ў прасторах сон... Ня сьпіцца толькі
Старому дзеду-цыгану.

Выходзіць з табару уночы,
Шукае некага, заве,
Глядзяць асмугленыя вочы,
І кануць думкі ў галаве.

Агонь паволі патухае,
Гамоніць ў беразе лаза...
Сядзіць цыган... І ўспамінае,
Што ўжо ня вернецца назад!..

Была ў мяне дачка Зарайя;
На ўлоньні вольнасьці яна
Расла, як кветка маладая,
Ў цыганскім табары адна.

Сям'я па сьвету вандравала...
Зарайя—роднае дзіця—
З гадоў маленства пакахала
Разгул цыганскага жыцьця!..

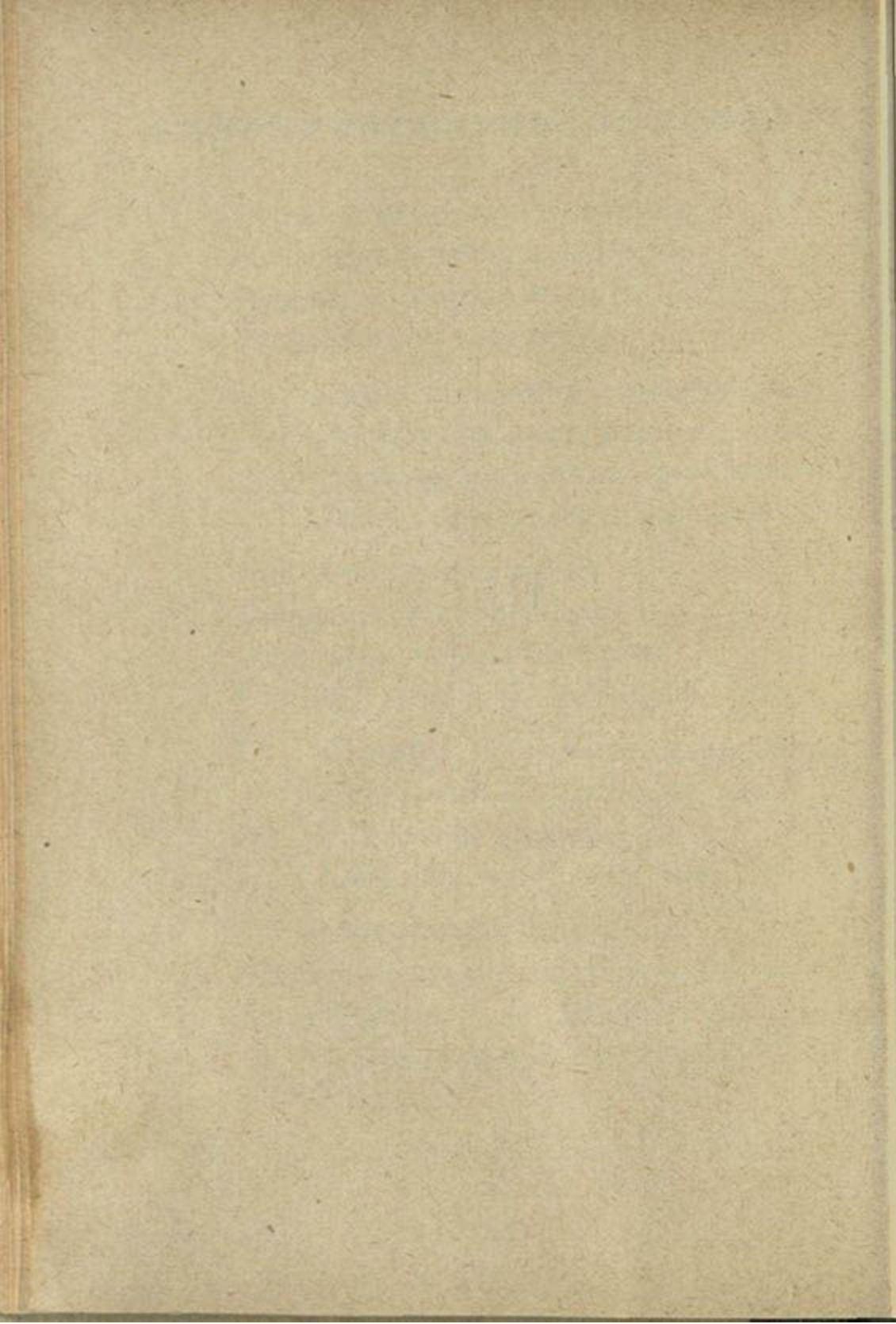
Яна любіла апаўночы
Сьпяваць у табары адна.
Глядзеў у чорныя я вочы
І слухаў песьні да відна.

Глядзеў... І ў сэрцы стылі чары,
Ўсплывалі вобразы на дне,
А струны звонкае гітары
Складалі казкі яны мне.

І ў гэтых казках-успамінах
Майго жыцьця—разгулу дні,
Насілі ветры пры даліне,
А гай над рэчкай гаманіў.

1925 г.

III

Присьвячаю М.

* * *

Ой, у лузе, пры даліне
Разьвівалася каліна,
Пад калінаю крыніца
Цалавалася з зарніцай.

Ты з крыніцы воду брала,
Там журылася ці мала...
Сьлёзы сыпала — брусніцы,
Як стаялі ля крыніцы.

І стаялі да зьмярканья,
Вербы плакалі ў тумане,
А як месяц плыў у высі—
Мы з табою разышліся.

Разышліся ля ваколіц,—
Ты пайшла жытнёвым полем,
Я далінаю зялёнай,
Адзінокі задумёны.

Нам з табою ў разьвітаньне
Поле крылася туманам,
А ў тумане пры дарозе
Спалі ў цьвецені бярозы.

Спалі шумныя яліны,
Не гайдаліся галіны...
Толькі ў прозалаці кволай
Росы сыпаліся долу.

Росы сыпаліся ў цьвецень,
Асыпаліся між вецьцем,
Як лілеі ў сонных хвалях,
Завіваліся ў каралі.

Завіваліся ў дасэні,
Калыхалі дно і сьцені,—
Як чаўны на вольных хвалях,
Змрок адвечны калыхалі...

Павей, вецер, з-за дубровы,
А я ўспомню чорны бровы,
Чорны бровы, ясны вочы...
Павей, вецер, апаўночы!

Можа ў ветры-ветравіньні;
Ў ветравіньні—пры даліне,
Пры даліне—ў вечар сіні
Вобраз ў сэрцы не астыне?!..

Можа вобраз не завяне,
А ў зялёным барваваньні
Буйным цьветам разаўецца,
Кветкай шчасьця усьміхнецца?

Бо яшчэ ў працягу жыцьця,
Васількамі ў сьпелым жыце,
Ня ўсьміхаліся мне вочы,
Як ўсьміхнуліся аднойчы!..

Калі-ж міла сэрцам чулым
Ды другога прыгарнула,
То разьвейся, буйны вецер,
Над калінаю, у вецьці!..

А я ў ветры, ветры ніцым
Ўспомню звонкую крыніцу...
Ўспомню вечар верасьнёвы,
Над вадой садок вішнёвы.

І ў садох, дзе тонуць хаты,
Сьпевы звонкія дзяўчатаў
Будуць вольна і гульліва
Заміраць у пералівах:

Плыве човен
вады повен
човен апаўночы...
Зацьвілі,
закрасавалі
твае кары вочы...

Зацьвіла,
закрасавала
радасьці усьмешка.
Буйным лісьцем
завіліся
твайго жыцьця сьцежкі!..

Плыве човен
вады повен
ды гайдае хвалі...
Завіліся
тыя сьцежкі
ў пацеркі-каралі.
І сьмяюцца
кары вочы
кветкай-сонцавеем...
Толькі ў полі
на прывольлі .
ветры веюць, веюць...

Плыве човен
вады повен,
човен у зацішку!..
Ня журыся,
усьміхніся,
узьміхніся нішкам!..

Ці гады,
як тыя хвалі,
хвалі на прымор'і...

Адшумелі,
адгукалі,—
прасьпявалі-скора?..

Плыве човен
вады повен,
вербы гнуцца, гнуцца...
Нагінаюцца
да долу,
журацца, сьмяюцца...

Ня журыся,
ты дзяўчына,
позна апаўночы!..
Хай цьвітуць,
не адцьвітаюць
твае кары вочы!..

Хай цьвітуць,
не адцьвітаюць
радасьці усьмешкі!..

.
Буйным лісьцем завіліся
твайго жыцьця сьцежкі...

Ветры буйныя з-за гаю
Разьнясуць журбу па полі,
І ты ў радасьці на волі
Сэнс жыцьця тады пазнаеш.

Як пазнаеш дно і сьцені,
Ня цьвітуць чаму каменьні,
Тады я адзін пазнаю,
Што на дне душы ты маеш.

Можа ўспомніш мае словы,
Што жыцьцё на шлях суровы
Нас паставіла увосень
Ткаць узоры з яго кросен?..

Вецер вее на даліну,
Будзіць ў сэрцы успаміны,
Мо' апошнія? Няйначай!..
Сэрца ў распачы ня плача!..

3-V—25 г.

КУДЫ ВЕЦЕР ВЕЕ...

Куды вецер вее,
Туды вербы гнуцца...
Гнуцца верхавіньнем
Ў лузе пры дарозе...
Вочы у завеях
Плачуць і сьмяюцца...
Белыя бярозы
Стынуць на марозе.

Выйду апаўночы,
Выйду за дуброву,
Над вадой дуброва
Вяне-адцьвітае.
І заплачуць бровы,
Засьмяюцца вочы.
Дзе-ж ты, дарагая?
У сябе спытаю.

Можа адзінока,
З вёдрамі на кладцы,

Думае-гадае
Любая дзяўчына...
 І адкажа сэрца:
 Там яна далёка
 Кужаль дапрадае,
 Ўвечар, пры лучыне.
І здаецца, бачу,
Як гарыць лучына;
Як гарыць і гасьне,
Ціха дагарае.
 Колькі сьлёз і плачу
 У вачох дзяўчыны,
 У вачох асмуглых,
 Цёмна-смутных—карых!..
Куды вецер вее,
Туды вербы гнуцца...
Гнуцца верхавіньнем
Ў лузе пры дарозе.
 Вочы у завеях
 Плачуць і сьмяюцца...
 Шумныя бярозы
 Стынуць на марозе,

1925 г.

Я ДАРУЮ ТАБЕ...

Зацьвілі...

Зацьвілі...

Завіліся!..

Жоўталісьцем асеньня сьцежкі...

Я дарую табе, як калісьці,

За вясёласць тваю і усмешкі,

Я дарую табе, як калісьці!..

І былі ў тых усмешках дакоры,

Вусны крыўдай твае паланелі...

Дык затое міноры... міноры...

Дакраналіся струн і зьвінелі

Ў маім сэрцы міноры... міноры...

І зьвінелі... зьвінелі... зьнячэўку!..

Мо' таму ў маіх песенных плынях

Ўспамінала ня раз ты Шаўчэнку...

З „заповітам“ над стэп'ю Ўкраіны.
Тараса ўспамінала... Шаўчэнку.

Буду зваць цябе любай дзяўчынай
Заадно, што ты шчыра й папросту
Беларусь называла краінай!..
Дзе цьвіце па асеньнему росквіт,
Дарагой называла краінай!..

Зацьвілі...

Зацьвілі...

Завіліся!..

Жоўталісьцем асеньнія сьцежкі!..

Я дарую табе, як калісьці,
За дакоры твае і усьмешкі,
Я дарую табе, як калісьці.

1926 г.

* * *

Пажоўклы клён
Абветраў і абмок,
Нямая сінь
Над возерам упала!
Перада мной
Разгорнута пісьмо,
Што на ўспамін
Дзяўчына мне прыслала.

Ты пішаш мне,
Што ў вас цяпер вясна,
І вербы журацца
Ў зацішку над крыніцай...
Што ты заспанаю,
З сястрою ці адна,
Да сонца йдзеш,
Ідзеш зьбіраць суніцы.

А ў вольны час,
Пачне як сэрца ныць—
Заплача зорамі
Над хутарамі вечар—
Бяжыш за млын,
Дзе плаваюць чаўны,
І доўга, доўга
Думаеш аб нечым?!

Стаіш адна...
Глядзіш на дно ракі,
А там у беразе
Шуміць аер з чаротам...
Ты кветкі рвеш,
Адна віеш вянкі
І ў ціхім сьне
Пускаеш іх на воду...

Любіў і я!..
Любіў калісь вясну,
Любіў да сьлёз,
Як матку, як дзяўчыну!..

Але цяпер,
Цяпер яе адну
Я сэрцам выпяю
У кволых журавінах.

Ня знаю сам,
Ня ведаю чаму,—
Ці можа толькі мне,
Мне аднаму здалося?!
Як лісьце сыплецца...
Таму, вось, мо' таму
Ў красе асеньніх зор
Поэты любяць восень?

Ня скажа й клён,
Што пад акном абмок,
А сінь даўно
Над возерам упала...
Перада мной
Разгорнута пісьмо,
Што на ўспамін
Дзяўчына мне прыслала.

1926 г.

НАВОШТА СЭРЦА Я ПАРАНІЎ...

Даліны крыюцца туманам,

І поле ў ветразі завей...

Навошта сэрца я параніў

Чарнявым поглядам вачэй?!

Навошта сэрца замарозіў

Вянком халодных тваіх рук?..

Цябе сустрэў я на дарозе,

Сустрэў, як родную сястру.

Ня ведаў я, якія сьцежкі

Нас так пасвойму разьвядуць.

Ты толькі ласкавай усьмешкай

Мне падарыла краскі дум.

А іх жыцьцё імчала далей

На хвалях цёмных, як калі...

І кветкі дзікія завялі,

Ў душы ўспамінам адцьвілі!..

І толькі крыюцца туманам
Даліны ў ветразі завей...
Навошта-ж сэрца я параніў
Чарнявым поглядам вачэй?!

1926 г.

НА ВАЗЁРЫ АСЕНЬНЯ СІНЬ...

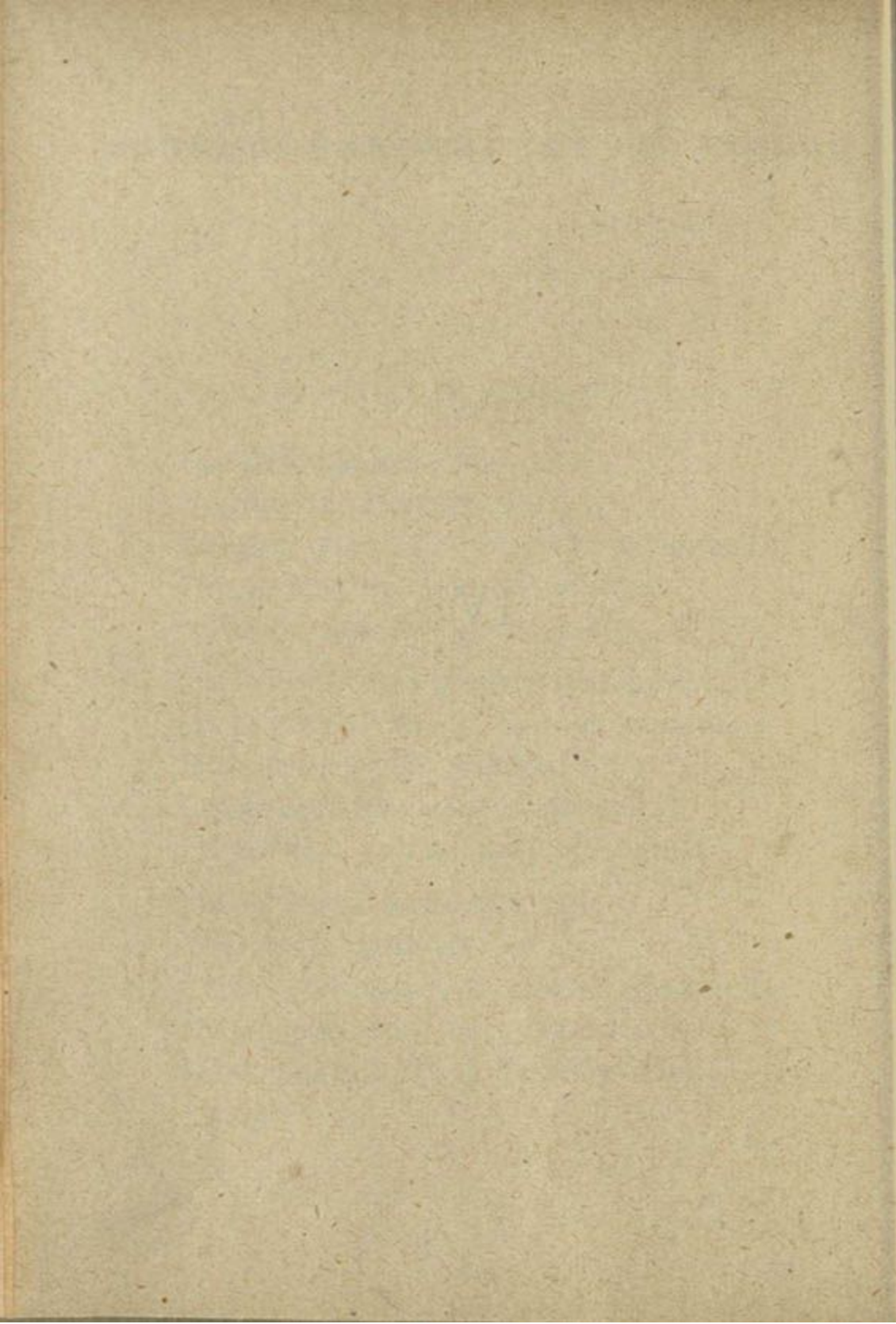
На вазёры асеньня сінь
Асыпае крамяныя росы...
Стрэнь жыцьцё!.. І вянок прынясі!..
Пазьбірай залацістую россып,
Што рассыпала кволая сінь...

Пазьбірай пад пялёсткамі рунь,
Што рассыпала ў просіні восень!..
Я за гэта табе падару
Сваіх дум залатыя калосьсі!..
Пазьбірай толькі пацеркі-рунь...

На вазёрах асеньня сінь
Асыпае крамяныя росы...
Стрэнь жыцьцё!.. І вянок прынясі!..
Пазьбірай залацістую россып,
Што рассыпала ў беразе сінь...

1926 г.

IV

КОЦЯЦЦА ПАЦЕРКІ РОС...

Коцяцца пацеркі рос,
Завіваюцца песьні
ў дасэні;

Сьветлай усьмешкаю зор
Коцяцца пацеркі
рос!

Там на шляху ля бяроз
Ў вечар маўклівы
асеньні

З песьнямі стрэў Беларусь
Там на шляху
ля бяроз!

1926 г.

ТРЫ ОЛЕТ

Як струны звонкія цымбалаў,
У сэрцы песьня зазьвінела
І змрокла ў лузе анямелым,
Як струны звонкія цымбалаў.
Яна у думках зарунелых
Расою раньняй не апала...
Як струны звонкія цымбалаў,
У сэрцы песьня зазьвінела.

1925 г.

БУДУ Ў ДУШЫ МАЛАДЫМ!

Сыплюцца каплі вады
І крышталяцца ў возеры
сінім;

Звонкай расою крыніц
Сыплюцца каплі
вады...

Буду ў душы маладым!..
Ў радасьці сьлёзы
астынуць;

Астрамі дні адцьвітуць,—
Буду ў душы
маладым!..

1925 г.

ОЙ, У ПОЛІ ТРЫ ТАПОЛІ...

(З народнага)

Ой, у полі тры таполі
На яр пахіліліся...
Нізка нахіліліся...

Ой, ды пахіліліся,
Ў думах зажурыліся,
Моцна зажурыліся...

А ў тым полі пры таполях
● Ды цякла крынічанька...
Ой, цякла крынічанька.

Там дзяўчына вымывала
Сваё бела лічыка,
Ой, ды бела лічыка!

Там дзяўчына расплятала
Сваю косу русую,
Ой, ды косу русую...

Каб ад ветру ня лінялі
Бровы цёмна-русыя,
Ой, ды цёмна-русыя...

Ой, у полі тры таполі
На яр пахіліліся,
Нізка нахіліліся...

Ой, ды пахіліліся,
Долу зажурыліся,
Моцна зажурыліся...

1925 г.

ІДУ ДАРОГАЮ АДЗІН...

Іду дарогаю адзін...

Паўзуць вужакі з-пад каменяў,
Вакол, як здань, снуюцца сьцені,

Іду дарогаю адзін...

І чую ў посьвісьце асеньнім

Глухія водгукі—Ня йдзі!..—

Бо ўдзень з дванаццаці гадзін

Паўзуць вужакі з-пад каменяў.

С О Н Э Т

У цьвеце восені пунсова-залатым,
Дзе вербы гнуліся пад ветрамі да долу,
Плялі вянкi у прозалаці кволай
І асыпаліся кляновыя лісты...

А па-над возерам пажоўкляя кусты
Журбою веялі у радасьці вясёлай;
Гублялі пацеркі з туманнага прыполу,
Каб кветкам водарным у багне не астыць.

Так думкі канулі у жвірыстым прадоньні,
Струменьнем-воляю абуджаныя сёньня,—
Плывуць у даль за гоманам крыніц.

І ў сэрцы, ўзьвіраным пад звонкія акорды,
Вякоў гісторыю нам пішуць дні,
Калышуць цьмянае, адважна, буйна-горда.

1925 г.

ТРЫОЛЕТ

Гады завянуць маладыя,
Як кветкі майскія увосень.
Ці можа толькі мне здалося?
Гады завянуць маладыя,

Ды ўсё-ж пад гоман звонкіх сосен
Аб гэтым скажуць і другія:
— Гады завянуць маладыя,
Як кветкі майскія увосень.

1925 г.

* * *

Над чаркай возера
Сінеючай вады,
Дзе кучаравіўся
Аер высокі,
Стаяў курган
Забыты, адзінокі,
Свой сьлед на ім
Пакінулі гады.

А ветры сонныя
Купаліся, як дым,
Спакойна веялі
З краін далёкіх.
Паілі дол
Пажоўкла-горкім сокам,
Дзе гаманіў
Сасоньнік малады...

.

Забыты край!..
Пахіленыя вёскі...
Гляджу на вас,
І ў сэрцы
Буйны росквіт
Ў сузор'ях радасьці
Красуе і цьвіце...

Бо там, дзе ў бурах
Сыпалася зерне,
Бур'янам дзікім
Шлях не зарасьце...
Калі пунсовасьць
Пацеркі наземіць!..

1925 г.

* * *

Апала сiнь... цвiце па-над раўнiнай.
Вяргiнi цвeт асыпалi даўно;
I стынуць ў золаце асмуглыя рабiны,
Стаяць i журацца ўвечар пад акном.
I ў жоўтацвeценi пад ярам i далiнай
Тане ў каўшоx асеньняе вiно,
I сьпяць гаi... i сыплюцца лiсты...
Зьвiняць акорды ў сэрцы маладым.

1925 г.

С О Н Э Т

Над кубкам возера глыбокім і шкляным,
У тонкай просіні між кросен багавіньня,
Лілеі плакалі ў хвалях сініх,—
Ў прадоньне цёмнае ўглядаліся яны.

І плыньню кволаю навеяныя сны,
Як вобразы далёкіх успамінаў,
Узорам слаліся над сплеценаю цінай,
Дзе усплывалі водгукі вясны.

Так кветкі гінулі пад ветрамі у полі...
Ў праменьнях сонца, ў квецені раздольля
Прыгожа-стройныя на волі расьцьвілі.

І воды чыстыя жыцьцёвых пераліваў
Змываюць цьмянае з грудзей зямлі,
Губляюць сьцень на дне вякоў бурлівых.

1925 г.

ЦІ-Ж МНЕ СЁНЬНЯ ПЛАКАЦЬ...

I

Ў лузе вербалозы
Пахіліў мароз...
Ці-ж мне сёньня плакаць
Ў радасьці бяз сьлёз?!
Ці-ж мне над крыніцай
Журыцца ў бядзе?—
Калі песьня льлёцца
Вольная з грудзей!

II

Пад акном бярозы
Зажурыў мароз,
Ці-ж мне з імі плакаць
Ў радасьці да сьлёз?!

Хай сьмяюцца вочы
Ў золаце далін,—
Буду апаўночы
Віць вянкi з калiн!

III

Ў лузе вербалозы
Пахіліў мароз,—
Ды ня плацце-ж, вочы,
Ў радасьці бяз сьлёз!

Ой, ня плацце, бровы,
Буйнымі сьлязьмі,—
Вашу каляровасьць
Я не загубіў!

1925 г.

СКАЖЫ МНЕ, ЛЮБАЯ, СКАЖЫ...

Скажы мне, любая, скажы,
Нашто таіць ў душы дакоры?
Калі так ясна сьвецяць зоры,
Ня скардзься ім, а мне скажы.

Чаму вянкi ў тваёй душы
Так рана ў цьвецені завялі?!
Куды нясуць іх жыцьця хвалі,
Скажы мне, любая, скажы!..

1926 г.

ВЯЧЭРНІ СОНЭТ

Хвалюе ціха возера вятрынь.
Пераліваюцца у хвалях берагі...
І ня шумяць так буйна сітнягі—
Не раскалыша песьня далячынь.

Вярба зялёная схілілася на плынь.
А сьцені ў цемені кудзеляцца на дне,
Як месяц кволы ў хмарах патане
І зацьвіце ў зарніцах неба-сінь.

Гаі над возерам купаюць чары-сны,
Ў зацішку журацца рыбацкія чайны,
Кляновы вёслы дрэмлюць на вадзе.

Маўчыць сяло... А ў сэрцы звон... акорды...
Мажорны тон зрываецца з грудзей
І цень вякоў калыша буйна-горда.

1925 г.

ЦЯЧЭ РЭЧКА З-ПАД ЯВАРУ...

(З народнага)

Цячэ рэчка з-пад явару,
Ярам на даліну...
Пахіліла над вадою
тонкі стан каліна...

Пад калінаю дзяўчына
Чэша русу косу...
Праклінае сваё гора,
Сыпле буйны сьлёзы.

Сыпле росы залатыя,
Праклінае долю...
Ой, нявесела сасонцы,
Што расьце у полі!

Што расьце адна і гнецца,
Куды вецер хіліць...
Цяжка, цяжка адзінокай
Сваё гора выліць!..

Цяжка ў жыцьці адзінокай
Знайсьці шчасьця сьцежку!..
Хто-ж сустрэне сiрацiнку
Ласкавай усмешкай?!

.
Цячэ рэчка з-пад явару,
Ярам на далiну...
Ой, завяла над вадою,
Чырвона калiна!..

1925 г.

* * *

Чаго ты плачаш апаўночы
Сьлязьмі, як росамі крыніц?
Яшчэ у красках твае дні,
Чаго-ж ты плачаш апаўночы?

Лепш смутак песьняй адгані,
Калі цьвітуць зарою вочы...
Чаго-ж ты плачаш апаўночы
Сьлязьмі, як росамі крыніц?

1925 г.

РОНДО

Туман над цеменьню палян
Снуецца ўзорамі тканіны;
Глухой адвечнасьці курган
Яго сатчэ на ўзвышшы сінім.

І долу ўсьцелецца дыван,
Спаўе сузор'ямі даліну,
Заўецца пацеркамі твань,
І сном павее ва ўспамінах
туман!..

І ўзыдзе сонца... Гляне ў ціну...
Зьнясе адцьвіўшае ўраган.
І вецьцем сочнае каліны
Ты абаўеш свой кволы стан,—
Дзе ўжо тане ў жыцьцёвай плыні
туман.

1924 г.

* * *

Ты ужо сказала мне на роцань,
Як мы стаялі ля крыніцы:
— Ня буду плакаць і журыцца,—
Ты ўжо сказала мне на роцань.

— Не адцьвітуць ў душы зарніцы,
Хоць разьвітаемся папросту!..—
Ты ўжо сказала мне на роцань,
Як мы стаялі ля крыніцы.

1925 г.

НЯ ШУМЕЦЕ Ў ПОЛІ...

Ня шумеце ў полі,
Шумныя яліны!..

Ой, ды ня шумеце
Ў полі на марозе!..

Бо я сам ня знаю,
Ці па тэй дзяўчыне,
Ці па тэй чарнявай
Сэрца замарозіў?

Выйду рана... рана...
Выйду гляну... гляну...
Ой, ды выйду гляну,
Дзе віюцца сьцежкі!

Дзе ў асеньніх зорах
Сэрца я параніў...
Ды параніў сэрца...
Ветлаю усьмешкай!..

Сьцежкі разышліся,
Разышліся сьцежкі!..

Ой, ды ўюцца ў лузе
Сьцежкі ў жоўталісьці!..

Можа сёньня стрэне,
Можа сэрца ўцешыць
Ды разьвее думы
Сьмехам, як калісьці?

Ня шумеце ў полі,
Шумныя яліны!..
Ой, ды ня шумеце
Ў полі на марозе!..

Бо я сам ня знаю,
Ці па тэй дзяўчыне,
Ці па тэй чарнявай
Сэрца замарозіў?!.

1926 г.

Т Р Ы П Ц І Х

I

Тане ў сьлязах асеньня дарога,
Халодны дзень імжыць па-над сялом,
І патанулі ў золаце разлогі
Пад сумнай восені авеяным крылом.

Халодны дзень імжыць па-над сялом,
А цені кволя купаюцца ў даліне.
Пад сумнай восені авеяным крылом
Сьлязьмі у сэрцы песьня не астыне.

А цені кволя купаюцца ў даліне,
У лузе плаваюць абветраным чаўном.
Сьлязьмі у сэрцы песьня не астыне,
Не адцьвіце вяргіняй пад вянком!

II

Трымціць і сьцелецца над гаем пазалота,
На хмарах просінь сочыцца ў далі.
І ў соннай высі кружаць над балотам,
У шумавіньні тонуць жураўлі.

На хмарах просінь сочыцца ў далі,
На дне душы зьвіваецца у радасьць.
І ў шумавіньні тонуць жураўлі,
Дзе зажурыліся пад шэраньню прысады.

На дне душы зьвіваецца ў радасьць
Журба пунсовая асеньніх журавін...
Дзе зажурыліся пад шэраньню прысады,
Там чары восені я ў радасьці спавіў.

III

Пад месяц журацца асмуглыя рабіны,
Завялі й плачуць астры пад акном.
І патанулі песьні ў шумавіньні,
Дзе пасьцілаецца лістота дываном.

Завялі й плачуць астры пад акном,
І долу сыплюцца пунсовыя пялёсткі,
Дзе пасьцілаецца лістота дываном.
На дне душы красуе буйны росквіт.

І долу сыплюцца пунсовыя пялёсткі,
Узоры ткуць пад гаем на траве...
А ў сэрцы зорамі цьвіце, красуе-росквіт
І завіваецца ў каралі сонцавей.

1925 г.

ОЙ, ВЯРБІНА ЗЯЛЁНАЯ...

(З народнага)

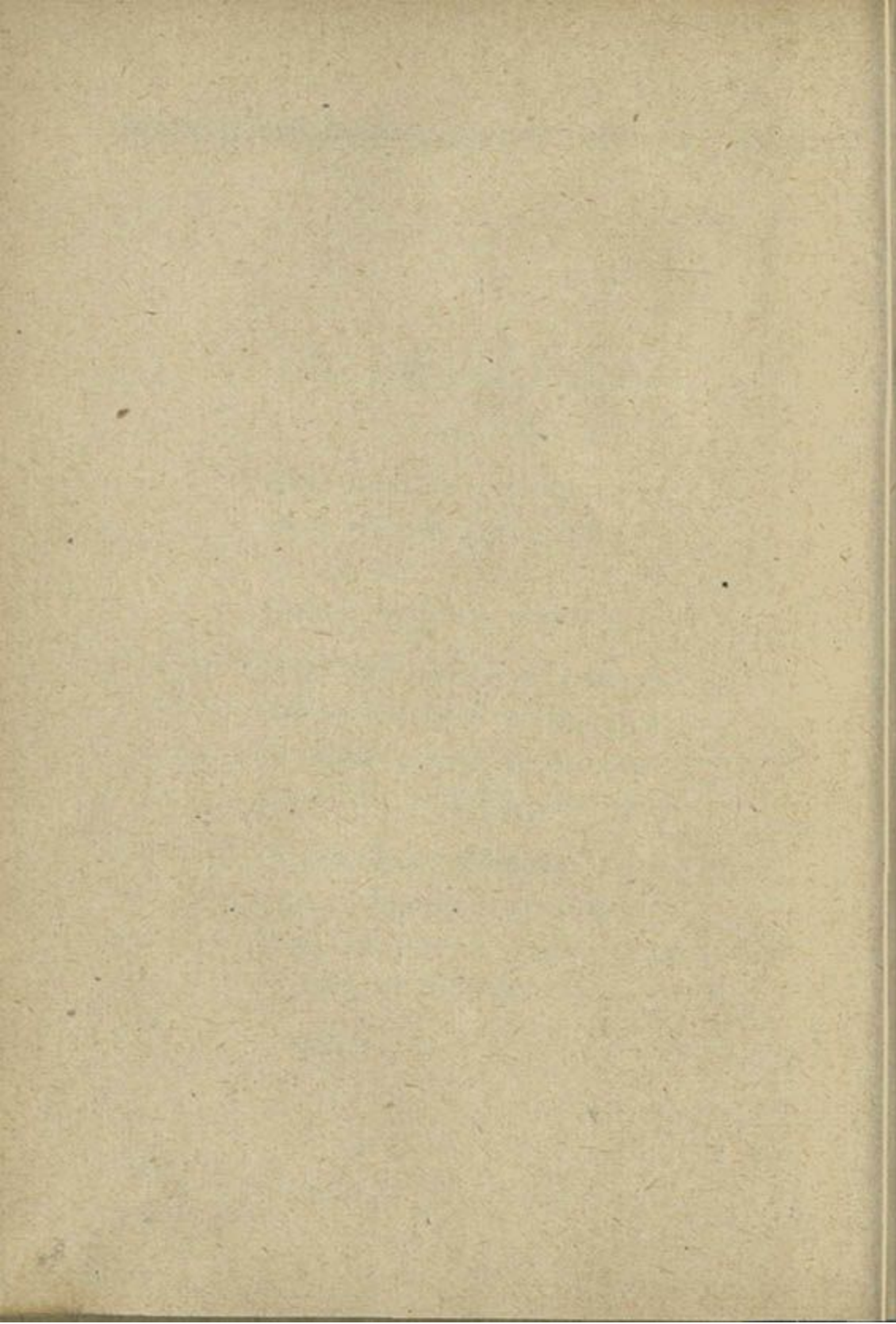
Ой, вярбіна зялёная,
Над вадою схілілася,
Ці ад ветру схілілася,
Расой буйнай умылася.

Пад вярбою, над вадою,
Там дзяўчына журылася,
З касы русай дзівілася,
Сьлязой горкай умылася.

А вярбіна зялёная
Над крыніцай схілілася,
Над крыніцай ўмывалася
Ў хвалях быстрых купалася.

1925 г.

v

Я ПАКАХАЎ ЦЯБЕ ДА СЬЛЁЗ...

I

Ой, вёска, вёска пры гасьцінцы,
Пад ціхі гоман вербалоз,
Яшчэ з гадоў свайго дзяцінства,
Я пакахаў цябе да сьлёз!

Твае гаі... У цьвеце нівы...
Твае вішнёвыя сады!..
Пад гоман рэчак гутарлівых
З табой я вечна малады!

Заплачуць вербы над крыніцай,
Як я, ўдалі ад тваіх хат,
Сягоньня ўспомню вечарніцы
І сьпевы гулкія дзяўчат.

„Ой, там за гуменцам,
За зялёненькім...
Ціха шуміць зялёная дуброва“...

Тваіх я песень не забуду,
Як не забуду й цьвет красы,
І доўга доўга слухаць буду
Твой сьпеў ў паўночныя часы!..

II

Заснуць у ветразі даліны,
Пад месяц журацца кусты...
Маўчаць асмуглыя рабіны,
А за вакном лісты... лісты...

З усмешкай радаснай і кволай
Завяла сіль на верасох,
Дзе вербы хіляцца да долу,
Да долу гнуцца ў паплавах.

Гаі... І вёска пры гасьцінцы,
Чаму пад гоман вербалоз
Яшчэ з гадоў свайго дзяцінства
Я пакахаў цябе да сьлёз?

Чаму зара цьвіце над гаем,
Дарогі тонуць у імгле?!
І ўсё пад месяц разгадаю,
Як толькі ўспомню пра начлэг!..

Засьне сяло... Нідзе нікога...
Ня сьпіцца ўвечар аднаму,—
Каня сядлаеш варанога,
На грыву схілішся яму;

Ды мчышся віхрам на дарогу
І там прышпорваеш каня,
Дзе ў цьвеце журацца разлогі
І путы ў беразе зьвіняць.

Ой, вёска, вёска пры гасьцінцы,
Таму пад гоман вербалоз
Я пакахаў цябе з дзяцінства
І пакахаў да сьлёз!

III

Выйду ў поле я
Ў залаты прастор,
Там прывольная
Рунь кудравіцца...
І пад водгульле,
Пад вясновае
Буйна гольямі,
Славай новаю
Цёмна-сіні бор
Кучаравіцца.

А пры тым бары
Ой, залоціцца,
Пад акном гарыць
Залаты усход.
Рэчка шустрая
Песень хвалямі,
Чыстай люстраю
Ды каралямі
Вольна коціцца
Пад аер-чарот.

А над рэчкаю,
Над крыніцаю
Хутары стаяць,
Усьміхаюцца,—
Вачмі-зорамі,
Зараніцамі,
Сьветла-чыстымі,
Прамяністымі
Ў лона сініх вод
Углядаюцца.

Выйду ў поле я
Ў далячынь-прастор,
Там прывольная
Рунь кудравіцца,
І пад водгульле,
Пад вясновае,
Сьветлай воляю,
Славай новаю
Цёмна-сіні бор
Кучаравіцца.

1924 г.

Дарагой матулі прысьвячаю

НЕ ЗАСЬПІ,—ПАБУДЗІ МЯНЕ
РАНА...

Не засьпі,—
пабудзі мяне рана,
о!.. мая
дарагая матуля!..
Дзе дарогі
бягуць за курганам,
пойдзем зельле
зьбіраць мы на Яна...
Толькі ты
пабудзі мяне рана,
о!.. мая
дарагая матуля!..

Пабудзі,
як будзіла ў маленстве,

калі крылася
поле туманам...
Над абліччам маім
ды заспаным
ты снавала
да сонца,
ой, рана—
пражу сноў
залатога маленства.

І схілялася
ўвечары нішкам,
як у лузе
вярба над крыніцай...
Вочы ў сьне
пачыналі журыцца,
ціха капалі
сьлёзы-брусніцы...
Ты стаяла
і плакала нішкам.

І пазнаў я
жыцьцёвую тайну,—

дзьве сьлязы
як упалі на грудзі...

.
Гэта з маткаю
плакалі людзі;
сьлёзы камень
крышылі у брудзе,
калыхалі
жыцьцёвую тайну.

Дзьве сьлязінкі
мне ўпалі на грудзі,
завіліся, як сон, у каралі.
Завіліся вятрыньню на хвалях
і адбіліся ў сэрцы
крыштале
дзьве сьлязінкі,
што ўпалі на грудзі.
І хацелася
плакаць да болю,
плакаць горка
з табой ля парогу!..
Але я...

Не прамовіў нічога...
Дзе разыдуцца
нашы дарогі?
Толькі мне,
пад хацінкаю ўбогай,
так хацелася
плакаць да болю!..

Мо' таму,
што сады адцвiталі?
Ды крыніцы
журыліся ў полі?..
Сэрца цiхім
сьціскалася болем,
журавінамі
плакала ў волю...
Мо' таму,
што сады адцвiталі?..

Ўсё прайшло...
адзьвінела на струнах...
адцвiло
пазалотаю ўвосень...

Вось чаму
ў звонкай просіні сосен
сэрца ў радасьць
маё завілося!..

.
Ўсё прайшло...

адзьвінела
на струнах!..

Дык будзі-ж мяне
заўтра рана,
о!.. мая

дарагая матуля!..

Там, дзе сьцежкі
бягуць за курганам,
пойдзем кветкі

зьбіраць мы на Яна,—
толькі ты

пабудзі мяне рана,
дарагая
мая матуля!..

Пабудзі
пакуль сонца узйдзе,

і зажурацца
зоры ў міганьні...
Я пайду
падзіўлюся,
як ў раньні
зоры ўзор
вышываюць ў тумане,—
пад гарой
пакуль сонца
узыдзе.

Прасьпявай мне
маленства песьню,
што сьпявала
ня раз над калыскай...
Дарагую
і сэрцу блізкую
прасьпявай мне
такую песьню:

Ой, над яварам,
над крыніцаю
пахіліліся

дзьве вярбы...
Пахіліліся,
зажурыліся
ў песьнях
радасьці
і журбы!..

А пад вербамі,
пад зялёнымі
цякла рэчанька
ды адна...
Над тэй
рэчанькай
задумёнаю
я журылася
ад відна.

Колькі звонкаю
сваёй музыкай
мне навеялі
хвалі дум!..
Як туманіцца
поле раніцай,

бягу з вёдрамі
па ваду...

Як туманіцца
поле раніцай—
дрэмле ў цьвецені
далячынь...

Сонцу ў квецені
я ўсьміхаюся,
лугам з вёдрамі
ідучы!..

Вочы ў радасьці
сьветла-ніцыя,
што ня вернуцца
дні журбы.

Толькі ўвечары
над крыніцаю
ціха журацца
дзьве вярбы...

І цяпер,
ў гэты вечар асеньні,

чым падзякую
маці табе?..

.
Будзе лепш,
калі песьня
ў заваях
ціхі сон
на кургане разьвее—
каб заплакалі
ў полі каменьні!..
Толькі ты
гэтых сьлёз
не адчуеш...
Не адчуеш і сэрцам
каменьняў!..
Яны сьвецяць
у жвірыстых сьценях,—
яны плачуць,
як вецер асеньні...
Толькі ты
гэтых сьлёз
не адчуеш...

Мо' таму, што жыцьцё—
толькі момант!..
Шумна-вольныя
хвалі прымор'я?
Ў цішыні
адшумяць яны скора,
і ты скажаш,
было гэта ўчора!..
Мо' таму, што жыцьцё—
адзін момант?

Шмат чаго
ты ў жыцьці не спазнала...
І ці думала
нават калісьці,
чаму жоўкне
і сыплецца лісьце?..
Замятае
дарогі у сьвісьце?..
Шмат чаго
ты ў жыцьці
не спазнала!..

Дык будзі-ж мяне
заўтра рана,
о... мая
дарагая матуля!..
Там, дзе сьцежкі
бягуць за курганам,
пойдзем краскі
зьбіраць мы на Яна,—
не засьпі,
разбудзі мяне рана,
дарагая
мая матуля!..

Паглядзім,
як купаецца сонца,
як расой умываецца поле...
Панясом
сваю радасьць
раздольлю,—
яе ветры разьвеюць на волі,
дзе купаецца
ў квецені сонца.

Дзе расходзяцца
сьцежкі-дарогі,—
разьвітаемся
маці з табою...
Толькі ўвечар
асеньняй парою
ня журыся
адна за гарою,
дзе разыдуцца
нашы дарогі!..

Твае дні...
адцьвілі і завялі...
Але вобразы
роднага сына
будуць доўга
цьвісьці ва ўспамінах,
хоць гады
маладосьці завялі!..

Глянй на сьвет,
хай усьцешыцца сэрца!..
Колькі сьветлае

радасьці сёньня!..
У бары сосны
стромкія звоняць,
на гары гай
зялёны гамоніць...
Глянь на сьвет,—
хай усьцешыцца сэрца!..

Хай нальлецца
душа сонцавеем...
закрасуюць
асмуглыя вочы!
Толькі ты
ня сумуй апаўночы!..
Дзе вятры
над мінуўшчынай веюць,—
хай нальлецца
душа сонцавеем!..

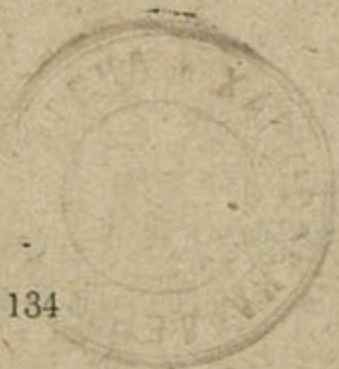
Дык бывай,
дарагая матуля,
і ня плач
пад хацінкаю ўбогай!..

Я пайду
сваёй сьцежкай-
дарогай;
яшчэ стрэнеш
мяне ля парогу...
А цяпер
ты вярніся, матуля!..

.

Чэрвень 1926 г.
Дараўка.

З Ъ М Е С Т

I

	Стар.
1. Прайду шляхі	5
2. Веюць ветры	7
3. Ой, пайду	9
4. * * *	11
5. Ой, ня яснага сокала крыльле	13
6. Завіліся сьцежкі	15
7. Коціцца... коціцца	18
8. Над возерам	21

II

1. А ў палёх, палёх	25
2. Вясна	30
3. * * *	35
4. У полі	38
5. Сасна	45
6. 3 поэмы „Цыганка“	53

III

1. * * *	65
2. Куды вецер вее	73
3. Я дарую табе	75
4. * * *	77

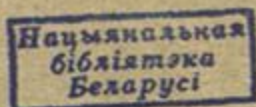
5. Новошта сэрца я параніў	80
6. На вазёры асеньняя сiнь	82

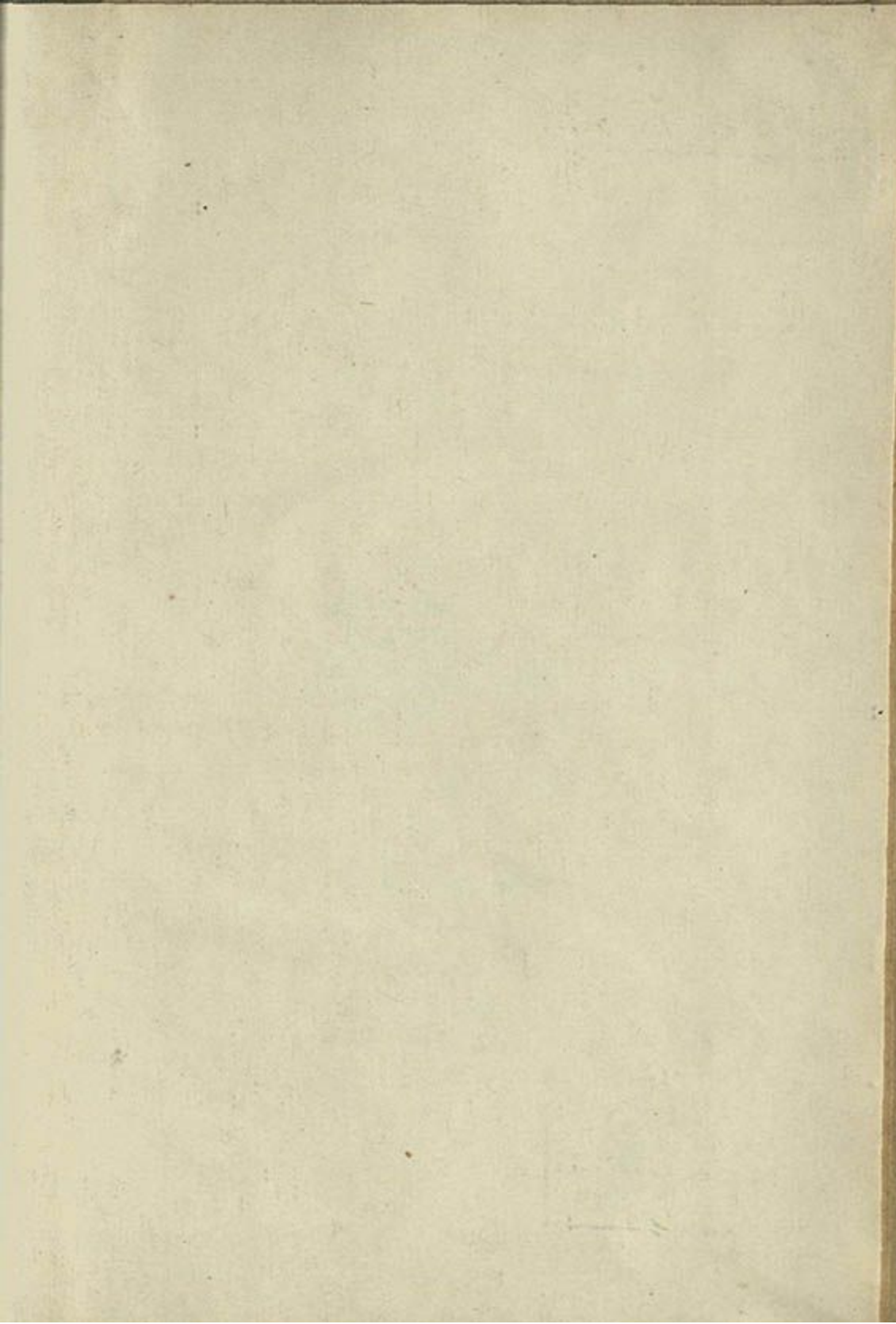
IV

1. Коцяцца пацеркі рос	85
2. Трыолет	86
3. Буду ў душы маладым	87
4. Ой, у полі тры таполі	88
5. Іду дарогаю адзін	90
6. Сонэт	91
7. Трыолет	92
8. * * *	93
9. * * *	95
10. Сонэт	96
11. Ці-ж мне сёньня плакаць	97
12. Скажы мне, любая, скажы	100
13. Вячэрні сонэт	101
14. Цячэ рэчка з-пад явару	102
15. * * *	104
16. Рондо	105
17. * * *	106
18. Ня шумеце ў полі	107
19. Трыпціх	109
20. Ой, вярбіна зялёная	112

V

1. Я пакахаў цябе да сьлёз	115
2. Не засьпі,—пабудзі мяне рана	121

ЦАНА 70 КАП.

Перевірено 1948 р.

Бел. адрэс
1994 г.

+

B00000030 77698